

ФЕДЕРАТИВНА НАРОДНА
РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА

Јосип Броз - Тито
Председник
Федеративне Народне
Републике Југославије

Извор текста закона:
„Службени лист ФНРЈ”
бр. 29/55, 36/55

ЗАКОН О ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ НАРОДНОЈ АРМИЈИ

Г Л А В А I

1. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1

Југословенска народна армија је оружана војна снага Федеративне Народне Републике Југославије.

Задатак је Југословенске народне армије да брани територијалну целину, независност и слободан унутрашњи развитак Федеративне Народне Републике Југославије, као и да пружи подршку међународним обавезама Југославије у одбрани мира и безбедности у свету.

Члан 2

Југословенска народна армија састоји се од копнене војске, ратне морнарице и ратног ваздухопловства, а организована је у војне јединице и установе.

Члан 3

У саставу Југословенске народне армије налазе се и граничне јединице, чији је задатак обезбеђење граница Федеративне Народне Републике Југославије на копну и на мору.

Члан 4

Копнена војска, ратна морнарица и ратно ваздухопловство имају одређене родове и службе.

Родови Југословенске народне армије су пешадија, артиљерија, оклопне јединице, авијација, поморство, инжињерија, коњица и јединице везе.

Службе Југословенске народне армије су техничка, ваздухопловно-техничка, морнаричко-техничка, хемиска, интендантска, санитетска, ветеринарска, саобраћајна, грађевинска, правна, геодетска, финансиска, административна и музичка.

Родови се могу делити на врсте и специјалности, а службе на гране и специјалности.

Инжењерија обухвата и инжењерску црану техничке службе, а јединице везе и грану везе техничке службе.

Врховни командант оружаних снага може по потреби оснивати, спајати и укидати поједине родове и службе, као и њихове врсте односно гране.

Члан 5

Југословенска народна армија може се налазити у редовном, приправном, мобилном и ратном стању.

У редовном стању Југословенска народна армија је у мирнодопском саставу и њен рад усмерен је на подизање бојне готовости.

У приправном стању у Југословенској народној армији предузимају се мере предострожности у циљу појачања заштите земље, као и мере за евентуални прелазак Југословенске народне армије у мобилно односно ратно стање.

У мобилном стању Југословенска народна армија или њени поједини делови су у ратном саставу у пуној бојној готовости.

Југословенска народна армија се налази у ратном стању када је Федеративна Народна Република Југославија у рату.

Приправно и мобилно стање може бити деломично и опште.

Члан 6

Приправно и делимично мобилно стање Југословенске народне армије проглашава Врховни командант.

Југословенска народна армија прелази у опште мобилно стање проглашењем опште мобилизације земље, а у ратно стање — проглашењем ратног стања.

2. РУКОВОЂЕЊЕ ЈУГОСЛОВЕНСКОМ НАРОДНОМ АРМИЈОМ

Члан 7

Југословенском народном армијом командује Врховни командант оружаних снага. Врховни командант оружаних снага је Претседник Републике.

Управним пословима Југословенске народне армије руководи државни секретар за послове народне одбране.

Члан 8

Врховни командант:

1) одређује задатке Југословенској Народној армији у редовном, приправном, мобилном и ратном стању;

2) одлучује о наоружању и опреми;

3) одређује организацију, формацију и дислокацију војних јединица и установа; 4) даје смернице за израду планова за одбрану земље, и планова мобилизације, концентрације и демобилизације Југословенске народне армије и одобрава те планове;

5) прописује основна и општа тактичка и оперативна правила за Југословенску народну армију;

6) доноси прописе о обуци, дисциплини и унутрашњим односима у Југословенској народној армији;

7) наређује извођење маневара;

8) производи, унапређује, поставља и разрешава официре;

9) прописује делокруг и овлашћења старешина јединица и установа;

10) установљава и додељује јединицама војне заставе;

11) врши и Друге послове који су му стављени у надлежност законом и другим прописима.

Члан 9

Врховни командант врши послове из своје надлежности на основу и у оквиру Устава, закона и одлука Савезне народне скупштине, као и у оквиру одговарајућих прописа Савезног извршног већа.

Врховни командант може за извршење послова из (своје надлежности доносити указе, пра(вилнике. правила, упутства и решења, као и наредбе, заповести и друге акте командовања.

Члан 10

Вршење појединих послова из тач. 1. 2, 3, 6, 8 и 9 члана 8 овог закона Врховни командант може пренети на државног секретара за послове народне одбране.

Актом о цреношењу послова на основу претходног става Врховни командант може овластити

државног секретара за послове народне одбране да вршење неких од тих послова пренесе на друге старешине. Тим актом одређују се послови који се могу пренети и на које старешине.

Члан 11

У вршењу управних послова Југословенске народне армије државни секретар за послове народне одбране:

1) припрема прописе и планове које доноси Врховни командант;

2) припрема нацрте прописа који се тичу Југословенске народне армије, а које доноси Савезно извршно веће и други органи;

3) руководи пословима припремања Југословенске народне армије за одбрану земље и пословима за њено снабдевање;

4) производи, унапређује, поставља и разрешава подофицире и војне службенике;

5) поставља грађанска лица за службешгке у Југословенској народној армији и решава о престанку њихове службе;

6) врши и друге послове који се односе на управљање Југословенском народном армијом, а који су му стављени у надлежност законима и другим посебним прописима.

Државни секретар за послове народне одбране може овластити друге старешине да врше произвођење и унапређење подофицира и војних службеника XII до VIII класе, постављање и разрешавање подофицира и својних службеника XII до III класе, као и да доносе решења о службеничким односима грађанских лица на служби у Југословенској народној армији закључно са VI платним разредом.

Члан 12

У вршењу управних послова у Југословенској народној армији Државни секретаријат за послове народне одбране непосредно извршује законе и друге акте Савезне народне скупштине, уредбе и друге акте Савезног извршног већа и наредбе и друге акте Врховног команданта.

За извршење закона, уредба и других аката Савезне народне скупштине и Савезног извршног већа државни секретар за послове народне одбране одговара Савезном извршном већу, а за извршење наредаба и других аката Врховног команданта — Врховном команданту.

Члан 13

Организацију и надлежност Државног секретаријата за послове народне одбране прописује Савезно извршно веће уредбом.

3. ВОЈНИ ТЕРИТОРИЈАЛНИ ОРГАНИ

Члан 14

У војном погледу територија Федеративне Народне Републике Југославије дели се на армиске области, војне округе и војне отсеке, на којима се образују одговарајући војни територијални органи.

Поделу територије Федеративне Народне Републике Југославије у војном погледу, образовање војних територијалних органа и њихова подручја прописује Врховни командант.

Члан 15

Војни територијални органи врше у оквиру прописаног им делокруга следеће послове:

- 1) воде евиденцију војних обвезника;
- 2) врше регрутовања грађана за Југословенску народну армију;
- 3) организују и спроводе позивање и упућивање војних обвезника на службу у Југословенску народну армију;
- 4) врше мобилизационе послове сагласно посебним прописима;
- 5) врше инструкторске послове и контролу у области предвојничке обуке и у области мобилизацијских послова који су стављени у дужност народним одборима општина;
- 6) воде евиденцију јахаће, тетлеће и товарне стоке са прибором, превозних и грађевинских средстава са резервним деловима и алатом, прописаних за потребе Југословенске народне армије;
- 7) врше и друге послове који су им стављени у надлежност законима, прописима Савезног извршног већа и Врховног команданта, као и прописима државног секретара за послове народне одбране.

Војни територијални органи врше послове на основу и у оквиру закона и других прописа, а према наређењима и упутствима државног секретара за послове народне одбране.

Г Л А В А II

1. ЛИЧНИ САСТАВ ЈУГОСЛОВЕНСКЕ НАРОДНЕ АРМИЈЕ

Члан 16

Лични састав Југословенске народне армије дели се на стални и резервни.

Члан 17

Стални састав Југословенске народне армије сачињавају:

- 1) војници,
- 2) питомци војних школа,
- 3) активни подофицири,
- 4) активни официри,
- 5) активни војни службеници,
- 6) грађанска лица на служби у Југословенској народној армији.

Као војници у смислу овог закона сматрају се и морнари, као и разводници и десетари, уколико у појединим одредбама није друкчије прописано.

Војни службеници могу припадати само службама.

Члан 18

Резервни састав Југословенске народне армије сачињавају војни обвезници, и то: војници-обвезници, резервни подофицири, резервни официри и резервни војни службеници.

Члан 19

Стални састав Југословенске народне армије, бројно и по чиновима односно класама старешина, одређује се формацијом.

Резервни састав, бројно и по чиновима односно класама старешина, одређује се према потреби попуњавања Југословенске народне армије у мобилном и ратном стању.

Члан 20

Војна лица приликом ступања у Југословенску народну армију дају ову свечану обавезу:

„Ја (рођено и породично име) свечано се обавезујем да ћу верно служити своме народу, да ћу бранити моју социјалистичку Отаџбину Федеративну Народну Републику Југославеју, да ћу чувати братство и јединство наших народа и углед Југословенске народне армије, и да ћу савесно извршавати сва наређења мојих старешина. Увек ћу бити спреман да се борим за слободу и част Отаџбине не жалећи да у тој борби дам и свој живот“.

Војници дају обавезу усмено, а подофицири, официри и војни службеници усмено и писмено.

Једном дата обавеза остаје на снази за све време трајања војне обавезе.

Члан 21

Под војним лицима у смислу овог закона подразумевају се војници на отслужењу војног рока, питомци војних школа, активни подофицири, официри и војни службеници, као и лица из резервног састава док се као војни обвезници налазе на војној дужности у Југословенској народној армији.

Члан 22

Војна лица су дужна да извршавају наређења претпоставених старешина која се тичу службе, а када је то прописано и наређења старијих, осим ако би извршење наређења претстављало кривично дело.

Члан 23

У вршењу службе војна лица су дужна нарочито:

- 1) да службу врше савесно и у складу са законима и другим прописима;
- 2) да брижљиво чувају наоружање и остала материјална средства и опрему који су им поверени;
- 3) да употпуњују своје стручно, политичко и опште образовање;
- 4) да чувају војну тајну;
- 5) да од потчињених захтевају савесно извршење наређења која се тичу службе, дисциплинованост и пожртваност у служби и да их контролишу у вршењу службе;
- 6) да у свакој прилици чувају свој лични углед и углед Југословенске народне армије;
- 7) да чувају достојанство потчињених и да им у свакој прилици обезбеде права која им по закону припадају.

Обавеза чувања тајне траје и по престанку службе у Југословенској народној армији.

Члан 24

Војна лица носе војну униформу, према прописима које доноси Врховни командант.

Члан 25

Војно лице не може вршити другу службу нити се бавити каквим другим занимањем, сем ако је то посебним прописом дозвољено.

Војно лице може вршити изборне дужности у органима власти, самоуправним и у другим друштвеним организацијама.

Члан 26

Војно лице може примити страну одликовање само по одобрењу државног секретара за послове народне одбране.

Члан 27

Страни држављанин може бити примљен у Југословенску народну армију и стицати чинове односно класе само у приправном, мобилном и ратном стању.

По престанку приправног, мобилног односно раног стања страни држављанин: може остати у сталном саставу Југословенске народне армије ако стекне држављанство Федеративне Народне Републике Југославије.

Члан 28

Врховни командант може превести у резервни састав Југословенске народне армије страног држављанина који је у току службе у Југословенској народној армији по претходном члану стекао чин односно класу. То лице води се у војној евиденцији као почасни старешина.

Члан 29

Врховни командант може доделити страном држављанину почасни чин иако није служио у Југословенској народној армији.

2. ЗВАЊА, ЧИНОВИ И КЛАСЕ У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ НАРОДНОЈ АРМИЈИ

Члан 30

Највише војно звање је Маршал Југославије и може се доделити само Врховном команданту.

Члан 31

У Југословенској народној армији постоје следећи чинови:

- 1) за војнике: разводник и десетар;
- 2) за подофицире: водник, водник I класе, старији водник, старији водник I класе и заставник;
- 3) за официре:

у родовима (сем поморства)	у поморству
и у службама	
а) за ниже официре:	
потпоручник	потпоручник
поручник	поручник корвете

капетан	поручник фрегате
капетан I класе	поручник бојног брода

б) за више официре:

мајор	капетан корвете
потпуковник	капетан фрегате
пуковник	капетан бојног брода

ц) за генерале и адмирале:

генерал-мајор	контра адмирал
генерал-потпуковник	вице-адмирал
генерал-пуковник	адмирал
генерал-армије	адмирал-флоте
генерал	

Врховни командант одређује који се највиши чинови могу стицати у појединим родовима односно службама.

Кад се у овом закону говори о официрима родова подразумевају се и официри поморства одговарајућих чинова, ако у појединим одредбама овог закона није другачије речено.

Члан 32

У Југословенској народној армији постоји дванаест класа војних службеника. Класе се обележавају римским бројевима од XII до I.

Члан 33

У погледу старешинства, класе војних службеника одговарају чиновима:

- 1) класе XII, XI X, IX и VIII — чиновима подофицира: водника, водника I класе, старијег водника, старијег водника I класе и заставника;
- 2) класе VII, VI, V и IV — чиновима нижих официра: потпоручника, поручника, капетана и капетана I класе
- 3) класе III, II и I — чиновима виших официра: мајора, потпуковника и пуковника. Подофицир односно официр старији је од војног службеника одговарајуће класе.

Члан 34

Врховни командант може прописати да се уз назив чина појединих родова односно служби означава род односно служба.

Члан 35

Војна лица која врше одређене летачке дужности на војним ваздухопловима стицу војна летачка звања.

Уз назив чина војних лица са летачких звањем означава се и летачко звање тих лица.

Г Л А В А III

1. ПОПУЊАВАЊЕ СТАЛНОГ САСТАВА ЈУГОСЛОВЕНСКЕ НАРОДНЕ АРМИЈЕ

Члан 36

Попуњавање сталног састава Југословенске народне армије војницима врши се упућивањем обвезника — регрута на отслужење војног рока.

Члан 37

У циљу попуњавања Југословенске народне армије подофицирима, официрима и војним службеницима и ради њиховог стручног усавршавања постоје школе за активне подофицире, школе за активне официре и школе за резервне официре.

Војне школе за активне официре јесу:

- 1) војне академије односно школе за официре одређених служби;
- 2) школе за усавршавање;
- 3) више војне академије.

За школовање војних службеника музичке службе постоје музичке школе.

Установљавање других врста војних школа, као и организацију школа, прописује Врховни командант.

Лица која се налазе у војним школама стицања стручне спреме за подофицире, официре и војне службенике јесу питомци војних школа, а подофицири, официри и војни службеници који се налазе у војним школама јесу слушаоци војних школа.

Члан 38

За активног подофицира, официра или војног службеника може бити примљен и произведен држављанин Федеративне Народне Републике Југославије који испуњава следеће опште услове:

- 1) да је здрав и способан за војну службу;
- 2) да за 4 последње две године није судски кажњаван;
- 3) да му није ограничено вршење грађанских права;
- 4) да се против њега не води кривични поступак;
- 5) да је отслужио или на други начин регулисао војни рок, а жена да је навршила осамнаест година живота;
- 6) за подофицире и официре — да није прешао године живота предвиђене у члану 155 овог закона.

Лице које испуњава услове из претходног става може бити примљено, за активног подофицира, официра, или војног службеника у оквиру места предвиђених формацијом.

Лице које се налази у радном или службеничком односу дужно је да поднесе доказ да се против њега не води поступак пред дисциплинским судом.

Члан 39

Редовно попуњавање Југословенске народне армије активним подофицирима родова и служби врши се производством питомаца школе за активне подофицире када ту школу са успехом заврше.

Питомац се производи у чин водника даном за вршетка школе за активне подофицире и од тога дана постаје активни подофицир.

Члан 40

За активног подофицира рода или службе, сем лица из члана 39 овог закона, може бити примљен и:

- 1) десетар који заврши у трупи курс за десетаре односно одговарајући курс у поморству или морнаричко-техничкој служби може по отслужењу војног... [нема].
- 2) резервни подофицир.

Члан 41

Десетар који заврши у трупи курс за десетаре односно одговарајући курс у поморству или морнаричко-техничкој служби може по отслужењу војног рока бити произведен у чин активног водника ако има препоручљиве оцене и ако положи испит за чин водника.

Члан 42

Резервни подофицир може бити примљен за активног подофицира ако испуњава опште услове (члан 38) и ако положи испит за чин активног водника, када се прима у том чину, а није завршио школу за активне подофицире.

Резервни подофицир који се прима са чином водника I класе или вишим дужан је да положи испит за чин активног водника I класе, ако тај испит није раније положио.

Члан 43

Редовно попуњавање Југословенске народне армије активним официрима родова врши се производством питомаца војне академије када ту школу са успехом заврше.

Питомац се производи у чин потпоручника одређеног рода даном завршетка војне академије тога рода и од тога дана постаје активни официр.

Члан 44

За активног официра једног рода, сем лица из члана 43 овог закона, може бити примљен и резервни официр тога рода, као и лице које је у иностранству завршило школу за активне официре одговарајућег рода, ако испуњава опште услове (члан 38).

За активног официра једног рода може бити произведен и активни подофицир тога рода.

Члан 45

Активни подофицир рода може бити произведен у чин активног потпоручника ако поред општих услова (члан 38) испуњава и следеће посебне услове:

- 1) да има чин водника I класе или виши,
- 2) да има најмање пет година активне подофицирске службе, од којих најмање три године у трупи (на броду) на дужностима које пропише државни секретар за послове народне одбране;
- 3) да за последње две године има повољне оцене у служби и препоручљиву оцену да буде произведен у чин активног потпоручника;
- 4) да је завршио шест разреда средње школе или да има одговарајућу школску спрему;
- 5) да је положио испит за чин активног потпоручника рода.

Члан 46

Резервни официр рода може бити примљен за активног официра рода ако поред општих услова (члан 38) испуњава и следеће посебне услове:

- 1) да је на војним вежбама односно у току раније службе у сталном саставу повољно оцењен;
- 2) да је положио испит за чин активног официра у који се прима.

Члан 47

Попуњавање Југословенске народне армије активним официрима служби врши се производством питомаца војне академије или друге школе за активне официре када ту школу односно академију са успехом заврше.

Питомац се производи у чин потпоручника одређене службе даном завршетка академије односно школе за активне официре те службе и од тога дана постаје активни официр.

Члан 48

За активног официра службе може, сем лица из претходног члана, бити произведен односно примљен и:

- 1) питомац који је завршио школу за резервне официре и који има високу стручну спрему;
- 2) активни подофицир рода односно службе;
- 3) активни војни службеник;
- 4) резервни официр;
- 5) војник обвезник, резервни подофицир и резервни војни службеник који има високу стручну спрему.

За активног официра службе може бити примљено лице које је у иностранству завршило школу за активне официре службе, ако испуњава опште услове (члан 38).

Члан 49

Питомац који заврши школу за резервне официре и који има високу стручну спрему, ако буде примљен за активног официра службе, производи се у чин поручника службе.

Члан 50

Активни подофицир рода односно службе може бити произведен у чин активног потпоручника службе, ако поред општих услова (члан 38) испуњава и следеће посебне услове:

- 1) да има чин водника I класе или виши;
- 2) да има најмање пет година активне подофицирске службе;
- 3) да за последње две године има повољне оцене у служби и препоручљиву оцену да буде произведен у чин активног потпоручника;
- 4) да је завршио шест разреда средње школе или да има одговарајућу школску спрему;
- 5) да је положио испит за активног потпоручника службе.

Активни подофицир који стекне високу стручну спрему може бити произведен у чин поручника службе која одговара његовој стручној спреми, ако испуњава услове из тачке 3 претходног става и ако положи испит за чин активног потпоручника те службе.

Члан 51

Активни војни службеник може бити преведен за активног официра службе и произведен у одговарајући официрски чин, ако поред општих услова (члан 38) испуњава и следеће посебне услове;

- 1) да има VII класу или вишу;
- 2) да за последње две године има повољне оцене у служби и препоручљиву оцену за превођење;

3) да има стручну спрему за службу у коју се преводи;

4) да је положио одређени испит.

Активном војном службенику који је произведен у официрски чин, време проведено у класи рачуна се као време проведено у чину у који је произведен.

Активни војни службеник музичке службе може бити произведен у чин активног потпоручника музичке службе, ако испуњава услове из става 1 тачка 2 овог члана, ако има X класу или вишу, ако има завршену средњу музичку школу (теоретско-наставни отсек) и ако положи испит за чин потпоручника те службе.

Војни службеник XII до VII класе који стекне високу стручну спрему може бити произведен у чин поручника службе која одшвара његовој стручној спреми, ако испуњава услове из става 1 тачка 2 овог члана и ако положи испит за чин потпоручника те службе.

Члан 52

Резервни официр рода или службе може бити примљен за активног официра службе ако поред општих услова (члан 38) испуњава и следеће посебне услове:

- 1) да је на војним вежбама односно у току раније службе у сталном саставу повољно оцењен;
- 2) да је положио испит за чин активног официра у који се прима.

Члан 53

Војник-обвезник, резервни подофицир и резервни војни службеник који има високу стручну спрему може бити примљен за активног официра службе и произведен у чин поручника, ако испуњава опште услове (члан 38) и ако положи испит за чин активног потпоручника службе у коју се прима.

Војни службеник који се производи у официрски чин по претходном ставу, а налази се у V или вишој класи, производи се у чин који одговара класи у којој се налази, ако положи одређени испит.

Истакнути стручњак који има високу стручну спрему може бити примљен за активног официра службе ако испуњава опште услове (члан 38). Таквом лицу одређује се чин према стручној спреми, годинама службе односно стручне праксе и звању.

Члан 54

За активног војног службеника прима се:

- 1) питомац који заврши војно-музичку школу — у музичку службу;
- 2) војни стипендист који није положио испит за чин резервног потпоручника службе.

Члан 55

За активног војног службеника по молби или по пристанку може бити преведен односно примљен:

- 1) активни официр;
- 2) активни подофицир;
- 3) резервни официр;
- 4) резервни подофицир;
- 5) резервни војни службеник;
- 6) војник-обвезник.

Члан 56

Активни подофицир и официр могу бити преведени за војног службеника ако положе одређени испит. Испит не полагају активни подофицир и официр који се преведу у исту службу.

Активни подофицир и официр преводи се у класу војног службеника која одговара његовом чину, а време проведено у чину из кога се преводн рачуна се као време проведено у класи у коју се преводи.

Активни подофицир чина водника I класе или вишег може бити произведен за активног војног службеника VII класе ако испуњава следеће посебне услове:

- 1) да има најмање пет година подофицирске службе;
- 2) да за последње две године има повољне оцене у служби;
- 3) да је завршио шест разреда средње школе или да има одговарајућу школску спрему;
- 4) да је положио испит за активног војног службеника VII класе.

Активни подофицир који је стекао високу стручну спрему може бити произведен за војног службеника VI класе ако испуњава услове из тачке 2 претходног става.

Члан 57

Резервни подофицир, официр или војни службеник може бити примљен за активног војног службеника класе која одговара његовом чину односно класи ако поред општих услова (члан 38) испуњава и следеће посебне услове:

- 1) да има стручну спрему за службу у коју се прима;
- 2) да је на војним вежбама односно у току раније службе у сталном саставу повољно оцењен;
- 3) да је положио одређени испит.

На лица из претходног става примењиваће се одредбе чл. 58 и 59 овог закона ако је, с обзиром на њихову стручну спрему, то за њих повољније.

Члан 58

Војни стипендист или војник-обвезник који испуњава опште услове (члан 38) може бити примљен за активног војног службеника и произведен у класу за коју има стручну спрему, и то:

- 1) ако има нижу стручну спрему — у XII класу;
- 2) ако има средњу стручну спрему — у IX класу;
- 3) ако има вишу стручну спрему — у VII класу;
- 4) ако има високу стручну спрему — у VI класу.

Питомац који заврши војно-музичку школу производи се у XII класу војног службеника.

Војни службеник који стекне вишу стручну спрему од оне коју је имао, унапређује се у почетну класу према стручној спреми коју је стекао, ако та стручна спрема одговара служби у којој се налази и ако је то за њега повољније.

Војни службеник који стекне вишу стручну спрему од оне коју је имао, а која не одговара струци у којој се налази, може бити преведен у другу службу која одговара стручној спреми коју је стекао.

Члан 59

Војни службеник који први пут ступа у службу прима се као приправник.

Приправнички стаж траје три године.

Приправник не може бити унапређен у наредну класу док не наврши

приправнички стаж и не положи стручни испит. Стручни испит може се полагати после две године приправничког стажа.

Приправнику са факултетском спремом чије је редовно школовање на факултету или високој школи трајало више од десет семестара, приправнички стаж траје две године. Такав приправник може полагати стручни испит после једне године приправничке службе.

Време проведено у служби код државних органа, привредних и друштвених организација и установа, на пословима за које се тражи стручна спрема коју приправник има, признаје се у приправнички стаж.

Испит из става 3 овог члана дужан је положити и активни подофицир односно војни службеник који је због стицања више стручне спреме произведен односно унапређен по члану 56 став 4 односно по члану 58 ст. 3 и 4.

Члан 60

Истакнути стручњак који има високу стручну спрему може бити примљен за активног војног службеника ако испуњава опште услове (члан 38). Таквом лицу класа се одређује према стручној спреми, годинама службе односно стручне праксе и према звању.

Члан 61

Грађанска лица примају се у службу у Југословенску народну армију као радници или службеници на осову општих прописа, као и посебних прописа које доноси државни секретар за послове народне одбране.

Члан 62

Под нижом стручном спремом у смислу овог закона подразумева се непотпуна средња школа за опште образовање са положеним нижим течајним испитом, ако је полагање тог испита прописано, односно њој равна школа са положеним завршним испитом, ако је тај испит прописан. Под средњом стручном спремом подразумева се завршена средња или њој равна школа са положеним вишим течајним односно завршним испитом. Под вишом стручном спремом подразумева се завршена виша школа са положеним завршним испитом, а под високом стручном спремом завршени факултет или њему равна висока школа са положеним испитом.

Савезно извршно веће прописује које војне школе одговарају појединим школама из, претходног става.

Члан 63

Савезно извршно веће доноси прописе о томе у којим се случајевима испити које су војна лица положила или положе у току војне службе, и стручки испити које су положили или положе државни службеници у току своје службе признају, у целости или делимично, као стручни испити службеника односно као испити положени у току војне службе.

Државни секретар за послове народне одбране доноси прописе о испитима по члану 51 тачка 4, члану 53 став 2, члану 56 став 1 и члану 57 тачка 3. Овим прописима државни секретар за послове народне одбране може одредити да се за те испите у целости или делимично признају испити положени у току раније службе у Југословенској народној армији.

2. ПОПУЊАВАЊЕ РЕЗЕРВНОГ САСТАВА ЈУГОСЛОВЕНСКЕ НАРОДНЕ АРМИЈЕ

Члан 64

Попуњавање резервног састава Југословенске народне армије војницима-обвезницима врши се по посебном закону.

Члан 65

Резервни састав Југословенске народне армије попуњава се подофицирима:

- 1) превођењем активних подофицира у резерву;
- 2) произвођењем десетара у чин резервног водника.

Члан 66

Резервни састав Југословенске народне армије попуњава се официрима:

- 1) превођењем активних официра у резервни састав;
- 2) произвођењем резервних подофицира који су завршили школу за резервне официре у чин резервног потпоручника.

Изузетно, у чин резервног потпоручника може бити произведен војник-обвезник који има вишу или високу стручну спрему и који за време служења војног рока или на војној вежби добије препоручљиву оцену за производство и положи испит за чин резервног потпоручника.

У чин резервног потпоручника може изузетно бити произведен и резервни подофицир. Условне за произвођење резервних подофицира у чин резервног потпоручника прописује државни секретар за послове народне одбране.

Члан 67

Резервни састав Југословенске народне армије попуњава се војним службеницима:

- 1) превођењем активних војних службеника у резервни састав;
- 2) произвођењем за војне службенике војника обвезника са најмање средњом стручном спремом који су се на војној вежби оспособили за вршење дужности војног службеника одговарајуће службе.

Војници-обвезници са високом или вишом стручном спремом производе се за резервне војне службенике VII класе, а војници-обвезници са средњом стручном спремом за резервне војне службенике IX класе.

3. ЗАЈЕДНИЧКЕ ОДРЕДБЕ О ПОПУЊАВАЊУ ЈУГОСЛОВЕНСКЕ НАРОДНЕ АРМИЈЕ

Члан 68

Подофицир или официр може бити, по потреби службе или по молби, преведен из једног рода у други односно из једне службе у другу, као и из рода у службу и обратно, а војни службеник из једне службе у другу, ако има стручну спрему за род односно службу у коју се преводи.

Подофицир, официр или војни службеник може, по потреби службе или по молби, бити упућен на преквалификавање ради стицања стручне спреме за превођење на основу одредбе претходног става.

Превођење и преквалификавање војника може се вршити само по потреби службе.

Члан 69

Попуњавање Југословенске народне армије подофицирима, официрима и војним службеницима у ратном стању врши се по одредбама овог закона.

Врховни командант може прописати да се Југословенска народна армија у ратном стању попуњава подофицирима, официрима и војним службеницима без обзира на услове прописане у овом закону, а с обзиром на осведочену храброст, способност за командовање и руковођење, стручност, као и за ратне заслуге.

Г Л А В А IV

УНАПРЕЂЕЊЕ ВОЈНИКА, ПОДОФИЦИРА, ОФИЦИРА И ВОЈНИХ СЛУЖБЕНИКА

Члан 70

Војник може бити унапређен у чин разводника после шест месеци служења војног рока, ако се истакне као добар војник и ако је оцењен да са успехом може вршити дужност разводника.

Разводник може бити унапређен у чин десетара после једанаест месеци служења војног рока, ако са успехом заврши у трупи курс за десетаре односно одговарајући курс у поморству или морнаричко-техничкој служби или ако се нарочито истакне у служби и буде оцењен да са успехом може вршити дужности десетара,

Десетар може бити произведен у чин резервног водника на крају служења војног рока, ако је оцењен као способан за вршење дужности водника.

За унапређење морнара важе одредбе претходних ставова с тим да морнар може бити унапређен у чин разводника после 11 месеци, а у чин десетара после две године служења војног рока.

Унапређење војника врше команданги пукова или самостаних батаљона, као и старешине њима равних и виших јединица и установа.

Члан 71

У чин резервног разводника може бити унапређен војник-обвезник који се на војној вежби истакне као добар војник и који буде оцењен да са успехом може вршити дужности разводника.

У чин резервног десетара може бити унапређен резервни разводник који се на војној вежби истакне и буде оцењен да са успехом може вршити дужности десетара.

Члан 72

Активни подофицир, официр или војни службеник може бити унапређен само у оквиру формације, а резервни према потреби попуњавања Југословенске народне армије у мобилном и ратном стању ако испуњава остале услове за унапређивање предвиђене у овом закону.

Између два или више лица истог чина односно класе која подједнако испуњавају остале услове за унапређење, првенство на унапређење има лице које је раније произведено односно унапређено у чин односно класу у којој се налази.

Између два или више лица истог чина односно класе која испуњавају услове за унапређивање, а која су истовремено произведена односно унапређена у чин односно класу у коме се налазе, првенство на унапређење има лице које има боље службене оцене у том чину односно класи.

Између два или више лица истог чина односно класе која испуњавају услове за унапређење, ако су истовремено произведена односно унапређена и ако имају подједнаке службене оцене у чину односно класи у коме се налазе првенство на унапређење има лице:

- 1) које је дужност успешно обављало вишу дужност;
- 2) које има боље оцене у претходном чину односно класи;
- 3) које има већу стручну спрему.

Формациско место у погледу унапређивања неће се сматрати да је попуњено ако је због недостатка старешина одговарајућег чина односно класе попуњено старешином нижег чина односно класе од чина односно класе која је за то место предвиђена формацијом.

Члан 73

Активни подофицир може бити унапређен у виши подофицирски чин ако испуњава следеће опште услове:

- 1) Да је служио, и то:
  - у чину водника — 4 године,
  - у чину водника I класе — 4 године,
  - у чину старијег водника — 5 година,
  - у чину старијег водника I класе — 5 година;

2) да за последње две године има повољне оцене у служби и препоручљиву оцену за унапређење у виши чин;

3) да за последње две године није судски кажњаван и да се противу њега не води кривични поступак ни поступак пред дисциплинским судом;

4) да у току последње године није за једну дисциплинску грешку кажњен са више од 10 дана или за више дисциплинских грешака укупно са више од 20 дана затвора односно да у току последње године није био кажњен за дисциплински преступ;

б) да није удаљен од службе.

За унапређење у поједине чинове, државни секретар за послове народне одбране може прописати да подофицир проведе одређено време на командним положајима односно одређеним дужностима у служби.

Члан 74

У чин водника I класе, сем у поморству и и морнаричко-техничкој служби, и у чин заставника може бити унапређен активни подофицир који положи испит за односни чин.

У чин старијег водника поморства и морнаричко-техничке службе може бити унапређен активни подофицир) који заврши одговарајућу школу односно курс за подофицире поморства или морнаричко-техничке службе и који положи испит за тај чин.

Члан 75

Активни официр може бити унапређен у виши чин ако испуњава следеће опште услове:

- 1) да је служио у чину, и то:

у чину	у роду или служби сем у поморству	у поморству
потпоручника	3 године	2 године

поручника	4 „	3 „
капетана	3 „	4 „
капетана I класе	4 „	5 „
мајора	4 „	5 „
потпуковника	5 „	4 „
пуковника	5 „	5 „

2) да је провео одређено време на командним положајима односно одређеним дужностима у служби;

3) да за последње две године има повољне оцене у служби и препоручљиву оцену за унапређење у виши чин;

4) да за последње две године није судски кажњаван и да се против њега не води кривични поступак ни поступак пред дисциплинским судом;

5) да у току последње године није био кажњен за дисциплински преступ;

6) да није удаљен од службе.

Командне положаје односно дужности у служби и време из тачке 2 преходног става прописује државни свкретар за послове народне одбране.

Активни официр службе може бити унапређен у чин мајора и виши само ако има високу стручну спрему или ако је завршио војну академију своје службе.

Активни официр службе за коју је прописана висока стручна спрема, а чије је редовно школовање на факултету или високој школи трајало десет семестара, биће унапређен у чин капетана после три године проведене у чину поручника, а ако је редовно школовање на факултету или високој школи трајало дуже од десет семестара — после две године проведене у чину поручника.

Члан 76

У чин капетана, мајора и пуковника активни официр може бити унапређен ако положи испит за односни чин.

У чин генерал-мајора односно контра-адмирала може бити унапређен активни пуковник односно капетан бојног брода који је завршио највишу војну школу у земљи или њој равну школу у иностранству односно у одређеним службама факултет или равну школу која даје стручну спрему за односну службу, ако положи испит за односни чин. Овај испит полажу кандидати које одреди државни секретар за послове народне одбране на предлог Војног савета.

Активни официр службе са завршеним факултетом или равном школом која даје стручну спрему за службу у којој се тај официр налази, може бити унапређен у чин капетана или пуковника ако положи испит за односни чин.

Општи стручни део испита за чин капетана службе полаже се по програму за испите службеника одговарајуће струке и школске спреме код државних органа а војни стручни део испита, као и остали испити из ст. 1, 2 и 3 овог члана по програму који пропише државни секретар за послове народне одбране.

Испит за чин капетана службе по програму из претходног става полаже официр службе који има завршену средњу или вишу стручну школу или факултет који даје стручну спрему за службу у којој се налази.

Члан 77

Активни војни службеник може бити унапређен у вишу класу ако испуњава следеће услове:

- 1) да је служио, и то:
  - у XII и XI класи — по 4 године,
  - у X и IX класи — по 5 година,
  - у VIII класи — 4 године,
  - у VII класи — 3 године,
  - у VI класи — 4 године,
  - у V класи — 3 године,
  - у IV и III класи — по 4 године,
  - у II класи — 5 година;

2) да за последње две године има повољне оцене у служби и препоручљиве оцене за унапређење у вишу класу;

3) да за последње две године није судски кажњаван и да се противу њега не води кривични поступак ни поступак пред дисциплинским судом;

4) да у току последње године није за једну дисциплинску грешку кажњен са више од десет дана или за више дисциплинских грешака укупно са више од двадесет дана затвора односно да у току последње године није био кажњаван за дисциплински преступ;

5) да је удаљен од службе.

У године из тачке 1 овог члана урачунава се и време проведено на приправничком стажу.

Активни војни службеник са високом стручном спремом, чије је редовно школовање на факултету или високој школи трајало десет семестара, биће унапређен у V класу ако је у VI класи провео три године, а ако је редовно школовање на факултету или високој школи трајало дуже од десет семестара — после две године проведене у VI класи.

Члан 78

Активни војни службеник може напредовати, и то:

- 1) ако има нижу стручну спрему — до VIII класе;
- 2) ако има средњу стручну спрему — до IV класе;
- 3) ако има вишу стручну спрему — до III класе;
- 4) ако има високу стручну , спрему — до I класе;

Изузетно, активни војни службеник са нижом стручном спремом може напредовати до VI класе, ако се у службм нарочито истиче и ако положи испит за војног службеника VII класе.

Члан 79

Активни подофицир, официр или војни службеник може изузетно бити унапређен у непосредно виши чин односно класу без обзира на услове за унапређивање прописане у овом закону, ако је показао изванредне успехе у раду и ако то захтевају нарочите потребе службе.

Унапређивање по претходном ставу официра и војних службеника VII до I класе врши Врховни командант, а подофицира и војних службеника XII до VIII класе државни секретар за послове народне одбране.

Члан. 80

Резервни подофицир може бити унапређен у највиши подофицирски чин, ако је

у чину у коме се налази провео време прописано у члану 73 овог закона и ако је на војној вежби добио повољну оцену.

У чин водника I класе, сем у поморству и морнаричко-техничкој служби, и у чин заставника резервни подофицир може бити унапређен ако положи испит за односни чин, а тај испит није положио у току раније службе у сталном саставу.

У чин старијег водника поморства и морнаричко-техничке службе резервни подофицир може бити унапређен ако положи испит за тај чин, а тај испит није положио у току раније службе у сталном саставу.

Члан 81

Резервни официр рода или службе може бити унапређен ако испуњава следеће услове:

1) да је у чину у коме се налази провео годину дана дуже од времена прописаног у члану 75 овог закона;

2) да је са успехом завршио војну вежбу и добио препоручљиву оцену за унапређење у виши чин;

3) да за последње две године није судски кажњаван и да се против њега не води кривични поступак ни поступак пред дисциплинским судом.

Одредбе члана 75 став 3 примењују се и на унапређивање резервних официра.

Чдан 82

Резервни официр који је као активни официр у једном чину провео најмање две године може бити унапређен у виши чин иако није био на војној вежби.

На основу повољне оцене са једне војне вежбе резервни официр може бити и два пута унапређен.

Резервни официр, истакнути отручњак са високом стручном спремом, може бити унапређен и без војне вежбе, односно може на основу оцене са једне војне вежбе бити унапређен више пута, као и бити ванредно унапређен у чин који одговара његовој стручној спреми, годинама службе, односно стручне праксе и звању.

Унапређивање на основу овог члана врши Врховни командант.

Члан 83

Резервни официр може бити унапређен у чин резервног мајора рода ако положи испит за тај чин а резервни официр службе ако има високу стручну спрему и ако положи испит за чин мајора службе.

Резервни официр може бити унапређен до чина потпуковника, а за ратне заслуге и у чин пуковника и виши.

Члан 84

Резервни војни службеник може бити унапређен у вишу класу ако испуњава следеће опште услове:

1) да је у класи у којој се налази провео време прописано у члану 77 овог закона, а то време за унапређење у VI класу и више повећава се за једну годину;

2) да је са успехом завршио војну вежбу и добио препоручљиву оцену за унапређење;

3) да за последње две године није судски кажњаван и да се противу њега не води кривични поступак ни поступак пред дисциплинским судом.

Одредбе члана 82 овог закона примењиваће се и на унапређивање резервних војних службеника. Унапређивање резервних војних службеника од XII до VIII класе врши државни секретар за послове народне одбране.

Члан 85

Резервни војни службеник може напредовати, и то:

- 1) ако има нижу стручну спрему — до VIII класе;
- 2) ако има средњу или вишу стручну спрему — до IV класе;
- 3) ако има високу стручну спрему — до II класе.

Резервни војни службеник може бити унапређен у III класу ако положи испит за ту класу.

Резервни војни службеник може бити унапређен у I класу само за ратне заслуге.

Члан 86

Унапређивање питомаца војних школа, врши се по посебним прописима које доноси државни секретар за послове народне одбране.

Члан 87

Унапређивање подофицира, официра и војних службеника у ратном стању врши се по одредбама овог закона.

Врховни командант може прописати да се унапређивање у рату врши, без обзира на услове одређене у овом закону, а с обзиром на осведочену храброст, способност за командовање и руковођење, стручност, као и за ратне заслуге.

Г Л А В А V

СТАЊА У СЛУЖБИ

Члан 88

Активни подофицир, официр и војни службеник може у току службе бити на дужности, на школовању, на боловању односно лечењу, на расположењу и удаљен од дужности.

Лицима из претходног става по правилу се одређује ратни распоред без обзира на њихово стање у служби.

Члан 89

Активни подофицир, официр и војни службеник поставља се по правилу на формациско место свог чина односно класе.

Генера армије и генерал не морају бити постављени на одређену дужност.

Члан 90

Активни подофицир, официр и војни службеник може бити по потреби службе постављен за вршиоца дужности на формациско место вишег чина односно класе. Време проведено на положају вршиоца дужности вишег чина односно класе рачуна се као вршење дужности вишег чина односно класе.

Активни подофицир, официр и војни службеник који се видно истиче стручном спремом и способношћу за командовање и руковођење може изузетно бити: постављен на формациско место непосредно вишег чина односно класе.

Члан 91

Активни подофицир, официр и војни службеник може бити постављен на формациско место непосредно нижег чина односно класе:

- 1) по потреби службе;
- 2) због неспособности за вршење дужности свога чина односно класе;
- 3) по пресуди дисциплинског суда.

Лице постављено на формациско место непосредно нижег чина односно класе по потреби службе задржава сва права везана за, свој чин односно класу;

Постављање на формациско место нижег чина односно класе по тачки 2 став 1 због физичке неспособности, врши се на основу налаза надлежне војне лекарске комисије, а због неспособности из других разлога на основу оцене (чл. 104 и 108).

Лице које је постављено на нижи положај по тач. 2 и 3 овог члана има за време док се налази на том положају сва права везана за тај положај. Ако је на нижи положај постављено због физичке неспособности, задржава сва права свог чина односно класе.

Члан 92

На формациска места која су одређена за официре могу се по правилу, постављати само официри; на формациска места која су одређена за војне службенике — само војни службеници, а на формациска места која су одређена за подофицире — само подофицири.

Државни секретар за послове народне одбране може прописати да се у одређеним случајевима и под одређеним условима отступи од начела изложеног у претходном ставу.

Старшина постављен на формациско место по претходном ставу задржава за време док се налази на том месту сва права која су везана за његов чин односно класу.

Члан 93

Старшини који је привремено спречен да обавља своју дужност одређује се заступник.

Заступник се може привремено одредити и на упражњено формациско место. Заступник може вршити дужност поред своје редовне дужности. Заступање може трајати најдуже четири месеца, а по одобрењу другог претпостављеног старешине до једне године.

Заступнику старешине вишег чина односно класе или на вишем положају време проведено у заступању рачуна се као вршење дужности вишег чина односно положаја, ако је заступање трајало дуже од четири месеца.

Члан 94

Подофицир, официр и војни службеник упућен на школовање које траје дуже од једне године разрешава се од дужности.

Лице које се налази на школовању има за то време сва права која су везана за његов чин односно класу.

Члан 95

Подофицир, официр и војни службеник који због болести не може вршити службу разрешава се од дужности, ако болест траје, или ако надлежни орган здравствене службе предвиђа да ће трајати дуже од шест месеци.

За време лечења односно боловања лицу из претходног става припадају сва права везана за његов чин односно класу односно положај, а време проведено на лечењу односно боловању рачуна се као да је проведено на дужности на којој се то лице налазило у тренутку упућивања на лечење односно боловање.

Члан 96

Подофицер, официр и војни службеник може по потреби службе бити разрешен од дужности и стављен на располужење, али најдуже шест месеци.

Члан 97

Активни подофицер, официр и војни службеник биће удаљен од дужности:

1) ако буде стављен у притвор или истражни затвор због кривичног дела за које је предвиђена казна строгог затвора или тежа казна, или ако је противу њега покренут кривични поступак због таквих дела;

2) за време издржавања казне затвора због кривичног дела.

Активни подофицер, официр и војни службеник може бити удаљен од дужности:

1) ако је против њега покренут кривични поступак због кривичног дела за које је предвиђена казна затвора преко шест месеци односно и мања казна, ако је кривично дело учинио у вези са својим службеним радом, а било би штетно по интересе службе да и даље остане на дужности;

2) ако је против њега покренут дисциплински поступак а било би штетно по интересе службе да и даље стане на дужности.

Члан 98

Удаљење од дужности траје до окончања кривичног или дисциплинског поступка, односно до завршетка издржавања казне затвора.

Време проведено на удаљењу од дужности не рачуна се за напредовање.

Члан 99

Лице према коме кривични односно дисциплински поступак буде обустављен или које буде правоснажном одлуком суда ослобођено од оптужбе, или оптужба буде одбијена, али не због ненадлежности суда, или ако одлука о казни буде поништена у обновљеном поступку или у поступку по захтеву за заштиту законитости, сматраће се као да није ни било уаљено од дужности.

Члан 100

Активни подофицер, официр и војни службеник може остати у истој јединици односно установи на истој дужности највише пет година, посла ког времена мора бити премештен на другу дужност или на исту дужност у другој јединици односно установи. Изузетно, може бити задржан и на истој дужности у истој јединици односно установи и више од пет година ако то интерес службе захтева, и то:

1) пуковник или официр вишег чина и војни службеник I класе — решењем Врховног команданта;

2) потпуковник и војни службеник II класе или нижи — решењем државног секретара за послове народне одбране или старешине кога он овласти,

Члан 101

Активни подофицер, официр и војни службеник који је провео четири године непрекидно или са прекидима у току шест година у гарнизонима у којима су тежи

услови под којима се служба врши, биће на своје тражење премештени из таквог гарнизона.

Гарнизоне којима су тежи услови под којима се служба врши одређује државни секретар за послове народне одбране,

Члан 102

Решења о односима у слујби војних лица ако овим законом није друкчије прописано, доноси старешина надлежан за постављење.

За постављење на формациске положаје по ратном распореду, одредбе чл. 89, 90 и 91 овог закона примењиваче се и на резервне подофицире, официре и војне службенике.

Г Л А В А VI

1. ОЦЕЊИВАЊЕ

Члан 103

Оцењивање војних лица врши се ради утврђивања њиховог успеха у служби, као и способности и подобности за вршење службе.

Оцењивање је редовно и ванредно.

Члан 104

Редовна оцењивање активних подофицира, официра и војних службеника врши се у роковима које одређује државни секретар за послове народне одбране. Редовно оцењивање војника врши се на крају служења војног рока.

Редовно оцењивање активног подофицира, официра и војног службеника који је због неспособности за вршење дужности свог чина односно класе постављен на формациско место нижег чина односно класе (члан 91 став 1 тачка 2) врши се сваке године док се налази на том формациском месту.

Редовно оцењивање слушалаца и питомаца војних школа врши се на завршетку школе односно при отпусту из школе.

Редовно оцењивање војних обвезника врши се на завршетку војне вежбе.

Ванредно оцењивање активних подофицира, официра и војних службеника врши се кад је потребно да се донесе одлука у вези с односима у служби или о престанку службе, ако је од последње оцене прошло више од једне године.

Члан 105

За оцењивање активних подофицира, официра и војних службеника надлежан је њихов првопретпостављени и другопретпостављени старешина. У случају да се њихове оцене не подударају, меродавна је оцена другопретпостављеног старешине.

Изузетно, за оцењивање старешина који су непосредно потчињени државном секретару за послове народне одбране — надлежан је само државни секретар за послове народне одбране.

За оцењивање војника и војника-обвезника надлежан је претпостављени старешина ранга командира чете односно самосталног вода, а за оцењивање резервних подофицира, официра и војних службеника прво-претпостављени старешина.

Члан 106

Оцена се саопштава активним подофицирима, као и активним: и резервним официрима и војним службеницима. Повољна оцена саопштава се само у кратком садржају, а неповољна у целини.

Војницима, војницима-обвезницима и резервним подофицирима оцена се уписује у личну војну исправу.

Члан 107

Против дате оцене војно лице има прво жалбе у року од петнаест дана од саопштења односно од дана пријема личне војне исправе у којој је оцена уписана.

Жалба се предаје првопретпостављеном старешини односно надлежном првостепеном војном територијалном органу.

Члан 108

По жалби против оцене решава:

1) за активне подофицире, официре и војне службенике комисија коју именује трећепретпостављени старешина, а за лица из члана 105 став 2 Врховни командант;
2) за остала војна лица надлежни другопретпостављени старешина.

Против оцене комисије, као и против оцене другопретпостављеног старешине из тачке 2 претходног става нема даљег правног лека.

Члан 109

Ближе прописе о редовном и ванредном оцењивању доноси државни секретар за послове народне одбране.

2. ПЛАТЕ И ДРУГА ПРИМАЊА

Члан 110

Плате подофицира, официра и војних службеника одређују се према чину односно класи, дужности и годинама службе и условима под којима се врши служба.

Прописе о платама доноси Савезно извршно веће.

Члан 111

За службена путовања, за селидбу у друго место, за одвојени живот од породице и за рад на терену војним лицима односно њиховим породицама припада накнада трошкова према прописима које доноси државни секретар за послове народне одбране у складу са прописима којим су ова питања регулисана за државне службенике.

Члан 112

Активним подофицирима, официрима и војним службеницима припада лична опрема и огрев. Активним подофицирима, самцима, кад станују у касарни, припада бесплатан стан.

Војницима, питомцима војних школа и војницима-обвезницима, кад су на служби у сталном саставу, припада лична опрема, храна, стан и новчана примања.

Резервним подофицирима и војним службеницима XII до VIII класе, док се као војни обвезници налазе у Југословенској народној армији припада лична опрема и стан, а резервним официрима и војним службеницима VII до I класе само лична опрема.

Давања из овог члана припадају без накнаде, а под условима и у обиму који се утврђују прописима државног секретара за послове народне одбране.

Члан 113

За потраживања према војном лицу може се ставити забрана до једне трећине, а за потраживања по основи алиментације до једне половине плате.

На редовна месечна примања војника, питомца војних школа и војника-обвезника не може се ставити забрана.

3. ОДЛИКОВАЊА, ПОХВАЛЕ И НАГРАДЕ

Члан 114

Војним лицима могу се давати одликовања, као и похвале за нарочити успех постигнут у служби.

Изузетно, војним лицима могу се давати награде за нарочито залагање и успех на пословима који су од посебног значаја за Југословенску народну армију.

Јединицама и установама Југословенске народне армије могу се давати одликовања и похвале.

Похвала може бити писмена и усмена.

Члан 115

Давање одликовања врши се по посебним прописима.

Усмену похвалу даје претпостављени старешина, а писмену похвалу командант пука или самосталног батаљона и старешине њима равних или виших јединица односно установа.

Награде даје државни секретар за послове народне одбране или старешина кога он овласти.

4. ПЛАЋЕНИ ГОДИШЊИ ОДМОР И ОТСУСТВО

Члан 116

Активни подофицири, официри и војни службеници имају право на плаћени годишњи одмор у трајању од двадесет до тридесет дана.

Дужина плаћеног годишњег одмора одређује се према чину односно класи и годинама службе, као и према условима под којима се служба врши.

Носиоци „Партизанске споменице 1941 народни хероји, лица са више од двадесет година радног стажа, као и инвалиди са 50% и више неспособности за рад, имају право на годишњи одмор од тридесет дана без обзира на чин односно класу.

Члан 117

Војницима припада редовно отсуство у трајању од десет до петнаест дана, годишње. Отсуство се не може дати пре навршених шест месеци служења војног рока.

Члан 118

Војним лицима могу се одобравати отсуства због приватних послова. Ова се отсуства не рачунају у годишњи одмор односно у редовно отсуство, ако укупно не прелазе седам дана у једној години.

Врховни командант може наредити пуштање војника на ванредно отсуство и по потреби службе.

Члан 119

За нарочито залагање и успех у служби војницима се могу одобравати наградна отсуства до укупно тридесет дана у току служења војног рока.

Наградно отсуство не рачуна се у редовно отсуство.

Члан 120

Војним лицима која врше нарочито тешке и по здравље штетне послове може се одобрити годишње до петнаест дана отсуства за опоравак.

Члан 121

Државни секретар за послове народне одбране може због изванредних потреба службе наредити да се обустави давање и коришћење годишњег одмора и отсуства. Због истих разлога, могу и старешине јединица или установа које овласти државни секретар за послове народне одбране обуставити давање и коришћење годишњег одмора и отсуства појединим војним лицима.

Члан 122

Активним подофицирима, официрима и војним службеницима којима је због узрока наведених у претходном члану ускраћено коришћење годишњег одмора, припада накнада у износу плате за број дана неискоршћеног годишњег одмора.

Члан 123

Активни подофицири, официри и војни службеници којима престане служба из разлога наведених у члану 155 тач. 2, 5 и 6 овог закона, а нису у тој години користили годишњи одмор на који су стекли право, имају право на накнаду у износу плате за број дана неискоришћеног годишњег одмора.

5. СОЦИЈАЛНО ОСИГУРАЊЕ, ЗДРАВСТВЕНО И МАТЕРИЈАЛНО ОБЕЗБЕЂЕЊЕ

Члан 124

Активни подофицири, официри и војни службеници и чланови њихових породица, имају у случају болести, губитка способности за рад, старости и смрти сва права утврђена општим прописима о социјалном осигурању радника и службеника и посебним прописима о социјалном осигурању војних лица.

Члан 125

Војници, питомци војних школа и војни обвезници који за време службе у сталном саставу Југословенске народне армије буду повређени или се разболе имају право на бесплатну лекарску помоћ и лечење.

Ако лица из претходног става буду због повреде или обољења отпуштена из Југословенске народне армије, имају право на бесплатну здравствену заштиту у погледу повреде или обољења због кога су отпуштена на терет предрачуна Државног секретаријата за послове народне одбране, ако то право немају по општим прописима о социјалном осигурању.

Право на бесплатну здравствену заштиту припада и војним стипендистима.

Члан 126

Војник, питамац војне школе и војни обвезник, који умре или погине за време службе у сталном саставу Југословенске народне армије, сахрањује се на терет предрачуна Државног секретаријата за послове народне одбране, ако за сахрану о државном трошку не постоји право по неком другом основу.

Као трошкови сахране сматрају се и трошкови превоза посмртних остатака до места у коме се сахрана има извршити.

Трошкови преноса посмртних остатака активног подофицира, официра или војног службеника који погине или умре при вршењу службе или у вези са службом, до места у коме се сахрана има извршити падају на терет предрачуна Државног секретаријата за послове народне одбране.

Члан 127

Породици војног лица које изгуби живот при вршењу службе или у вези са службом додељује се једнократна новчана помоћ по прописима које доноси државни секретар за послове народне одбране.

6. СТУПАЊЕ У БРАК

Члан 128

Активни подофицир, официр и војни службеник мора имати претходно одобрење за ступање у брак.

Одобрење за ступање у брак може се издати:

1) активном подофициру ако има најмање пет година службе или чин водника I класе, а војном службенику музичке службе — ако има најмање XI класу;

2) активном официру и војном службенику, осим војном службенику музичке службе — без обзира на чин односно класу и године службе.

Г Л А В А VII

ОДГОВОРНОСТ ВОЈНИХ ЛИЦА

а) Кривична одговорност

Члан 129

Војна лица одговарају за кривична дела по одредбама Кривичног законика и других закона.

За суђење војним лицима због кривичног дела надлежни су војни судови, ако законом није друкчије прописано.

Организација и надлежност војних судава и војног тужиоштва прописују се законом.

Члан 130

Војно лице може бити лишено слободе, по правилу само од стране војног органа.

Други државни орган може лишити слободе војно лице само ако је затечено на извршењу кривичног дела које повлачи истражни затвор, или ако постоји опасност од бекства или ако би били угрожени животи или друга важна добра грађана кад

би то лице остало на слободи. У том случају, државни орган који је лишио слободе војно лице дужан је одмах предати га најближој војној јединици односно установи, са извештајем о извршеном кривичном делу и разлозима због којих га је лишио слободе.

б) Дисциплинска одговорност

Члан 131

Војно лице које при вршењу службе или ван службе повреди војну дисциплину или правила службе одговара дисциплински за дисциплинску грешку или дисциплински преступ.

Војно лице одговара дисциплински без обзира да ли је повреда војне дисциплине или правила службе учињена са умишљајем или из нехата.

Дисциплинска казна не може се изрећи пре него него окривљени буде саслушан.

Члан 132

Дисциплинска грешка је лакша повреда војне дисциплине или правила службе.

Казне за дисциплинске грешке јесу:

- 1) опомена
- 2) укор;
- 3) строги укор;
- 4) прекоредна служба до пет дана;
- 5) забрана изласка ван круга касарне до четири дана;
- 6) притвор до тридесет дана;
- 7) затвор до тридесет дана;
- 8) губитак чина разводника и десетара.

Казна прекоредне службе не обухвата стражарску службу.

Казна прекоредне службе и казна забране изласка ван круга касарне може се изрећи само војницима и питомцима војних школа.

Казна затвора не може се изрећи официрима и војним службеницима VII до I класе, а генералима ни казна притвора.

Члан: 133

Казну за дисциплинске грешке изричу надлежне старешине.

Казну губитка чина разводника и десетара изриче надлежни старшина ранга команданта пука и виши.

По жалби против казне изречене за дисциплинску грешку решава старшина непосредно виши од онога који је казну изрекао.

Члан 134

Дисциплински преступ је тежа повреда војне дисциплине или правила службе.

Активни подофицири, официри и војни службеници, резервни официри и резервни војни службеници VII до I класе одговарају за дисциплинске преступе извршене за време војне службе у Југословенској народној армији пред војним дисциплинским судовима.

Резервни официри и резервни војни службеници VII до I класе одговарају дисциплински за поступке којима се погуби углед резервног официра односно војног службеника, а који су учињени ван војне службе у Југословенској народној армији, пред судом части за резервне официре и војне службенике.

Државни секретар за послове народне одбране односно старешина кога он овласти, може, ако нађе да је то у интересу службе, решити о дисциплинском поступку по прописима за кажњавање због дисциплинских грешака.

Члан 135

Војни дисциплински судови могу за дисциплинске преступе изрећи следеће дисциплинске казне:

- 1) смањење месечне плате за 10% до 20% у трајању од један до дванаест месеци;
- 2) заустављање у напредовању у трајању од шест месеци до три године;
- 3) затвор до шездесет дана;
- 4) враћање на формациско место за један чин односно класу ниже од чина односно класе кажњеног у трајању од једне до две године;
- 5) губитак службе;
- 6) губитак чина односно класе.

Губитак чина односно класе повлачи губитак службе у сталном саставу.

У случају изрицања казне из тачке 4 овог члана официр не може бити враћен на формациско место предвиђено за подофицира.

Члан 136

Судови части за резервне официре и резервне војне службенике VII до I класе могу изрећи следеће дисциплинске казне:

- 1) укор;
- 2) строги укор;
- 3) губитак чина односно класе.

Против пресуде суда части допуштена је жалба вишем суду части.

Члан 137

Војни дисциплински судови оснивају се као судови првог и другог степена и суде у већима.

У поступку пред војним дисциплинским судовима сходно се примењују одредбе Кривичног поступка, уколико посебним прописима није друкчије одређено.

Члан 138

Дисциплински преступи војника, питомаца војних школа, војника-обвезника, резервних подофицира и резервних војних службеника XII до VIII класе, кад су на војној служби у Југословенској народној армији, расправљају се и кажњавају по дисциплинским прописима који важе за дисциплинске грешке.

Члан 139

Војно лице не може за исту повреду војне дисциплине или правила службе одговорати и пред војним дисциплинским судом и пред претпостављеним старешином.

Члан 140

Ако је радњом којом је извршено кривично дело извршен и дисциплински преступ, војно лице може одговорати пред дисциплинским судом за дисциплински преступ независно од тока и исхода кривичног поступка.

Ако војни дисциплински суд у току поступка утврди да радња окривљеног претставља дисциплинску грешку, казниће га за дисциплинску грешку,

Члан 141

Врховни командант може сваку дисциплинску казну смањити, ублажити или опростити.

Члан 142

Право на гоњење због дисциплинског преступа застарева по истеку једне године од дана кад је дисциплински преступ учињен, а због дисциплинске грешке кад истекне шест месеци од дана кад је грешка учињена. Застарелост се прекида сваком радњом надлежног органа управљеном на гоњење због дисциплинског преступа. Застарелост гоњења због дисциплинског преступа наступа у сваком случају кад протекне две године од дана кад је дисциплински преступ учињен.

У случају кад је кривични поступак за кривично дело које претставља незнатну друштвену опасност због малог значаја и због Незнатности или отсуности штетних последица (члан 4 став 2 Кривичног законика) обустављен, право на гоњење због дисциплинског преступа застарева за једну годину од дана кад је кривични поступак правоснажном одлуком обустављен.

Застарелост извршења дисциплинске казне због дисциплинског преступа наступа по истеку једне године од дана када је одлука о дисциплинској казни постала правоснажна, а због дисциплинске грешке кад протекне шест месеци од дана кад је дисциплинска казна изречена. Застарелост се прекида сваком радњом надлежног органа управљеном на извршење дисциплинске казне. Застарелост наступа у сваком случају кад протекне двапут онолико времена колико се тражи за застарелост извршења дисциплинске казне.

Ако дисциплински преступ претставља и кривично дело, право на дисциплинско гоњење застарева кад и право на гоњење због кривичног дела.

Члан 143

Ближе прописе о оснивању, организацији, саставу, именовању судија, надлежности и поступку војних дисциплинских судова и судова части, по начелима кривичног поступка, о врстама казни које се могу изрицати појединим категоријама војних лица, као и о надлежности и поступку за кажњавање због дисциплинских грешака, доноси Врховни командант.

ц) Одговорност за прекршаје

Члан 144

Војна лица одговарају за прекршаје по општим прописима о прекршајима.

Ако државни орган надлежан за вођење административно-казненог поступка сматра да би према војном лицу за учињени прекршај требало изрећи казну затвора или заштитну меру протеривања или упућивање на боравак у одређено место уступиће предмет војном органу надлежном за дисциплински поступак против војног лица, који ће донети решење о прекршају,

д) Материјална одговорност

Члан 145

Војно лице и грађанско лице на служби у Југословенској народној армији одговарају за штету коју при вршењу службе својим незаконитим радом причине држави.

Члан 146

Држава одговара за штету коју војна лица и грађанска лица на служби у Југословенској народној армији учине при вршењу службе грађанима или правним лицима својим незаконитим радом.

Држава има право на накнаду од војног лица и грађанског лица на служби у Југословенској народној армији ако је штету учинило намерно или из крајње непажње.

Члан 147

Ако је штета учињена учешћем више лица, свако лице одговара за штету сразмерно степену своје кривице.

Ако се степен кривице појединих лица не може утврдити сви одговарају на једнаке делове.

Члан 148

О накнади штете коју војно лице или грађанско лице на служби у Југословенској народној армији причини држави решава војни суд.

Посебним прописима одређује се надлежност старешина за решавање о накнади штете. Лице које се правоснажним решењем надлежног старешине обавезна да накнади штету држави, може тужбом код војног суда тражити да суд одлучи о накнади штете.

Члан 149

Војно лице и грађанско лице на служби у Југословенској народној армији могу бити из оправданих разлога ослобођени од плаћања накнаде за учињену штету.

Члан 150

Ближе прописе о материјалној одговорности војних лица и грађанских лица на служби у Југословенској народној армији доноси Савезно извршно веће ако посебним законом није другачије прописано.

Тим прописима може се одредити да се за штету причињену на предметима наоружања учинилац може обавезати на плаћање до петоструког, а на предметима опреме до троструког износа причињене штете.

Г Л А В А VIII

СЛУЖБА ГРАЂАНСКИХ ЛИЦА У
ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ НАРОДНОЈ АРМИЈИ

Члан 151

Радни односи грађанских лица на служби у Југословенској народној армији регулишу се прописима за раднике и службенике на служби код државних органа и по одредбама овог закона.

Радни односи грађанских лица у појединим службама у Југословенској народној армији могу бити регулисани посебним прописима које доноси Савезно извршно веће.

Члан 152

Грађанска лица на служби у Југословенској народној армији дужна су чувати службене и друге војне тајне. Ова обавеза траје и по престанку службе у Југословенској народној армији.

Члан 153

Грађанским лицима на служби у Југословенској народној армији могу се одредити посебни додаци на службу и додаци на посебне услове рада, према прописима које доноси Савезно извршно веће.

Члан 154

Грађанска лица на служби у Југословенакој народној армији одговарају дисциплински по прописима о дисциплинској одговорности војних лица. Тим лицима изричу се дисциплинске казне предвиђене прописима о дисциплинској одговорности радника и службеника запослених код државних органа, а по поступку који прописује Врховни командант.

Г Л А В А IX

1. ПРЕСТАНАК СЛУЖБЕ У СТАЛНОМ САСТАВУ
ЈУГОСЛОВЕНСКЕ НАРОДНЕ АРМИЈЕ

Члан 155

Активном подофициру, официру и војном службенику служба престаје:

1) кад стекне право на старосну пензију;

2) подофициру односно официру — кад достигне године живота, и то:

а) подофицир

у чину водника 32 године

у чину водника I класе 36 година

у чину старијег водника 45 година

у чину старијег водника I класе 50 година

у чину заставника 55 година

б) официр

у чину потпоручника 35 година

у чину поручника 38 година

у чину капетана 42 године

у чину капетана I класе 44 године

у чину мајора 48 година

у чину потпозковника 52 године

у чину пуковника 55 година

у чину генерал-мајора 60 година;

3) кад надлежни орган здравствене, службе утврди да је трајно или за време дуже од годину дана неспособан за службу у Југословенској народној армији;

4) ако се налази на боловању или лечењу преко једне године непрекидно или са прекидима дуже од осамнаест месеци за последње две године, а боловање му не буде продужено по члану 157 овог закона;

5) ако је постављен на формациско место непосредно нижег чина односно класе на основу члана 91 тачка 2 овог закона, па у року од две године не буде повољно оцењен за вршење дужности свог чина односно класе;

б) кад не постоји непопуњено одговарајући формациско место на које би могао бити распоређен;

7) по молби;

8) ако буде правоснажном пресудом осуђен на казну затвора дужу од дванаест месеци или казну строгог затвора;

9) по пресуди војног дисциплинског суда;

10) ако изгуби чин односно класу.

За официре који су произведени у чин активног потпоручника на основу одредаба чл. 45 и 50 овог закона, број година живота из тачке 2 претходног става повећава се за три.

Члан 156

Служба активног подофицира, официра и војног службеника престаје на основу акта о порестанку службе који доноси старешина надлежан за унашпређење.

У случајевима престанка службе предвиђеним у претходном члану у тач. 1, 2, 3, 4, 5 и 6 акт о престанку службе мора бити донет у року од шест месеци рачунајући од дана кад је настао разлог за престанак службе.

У случајевима престанка службе предвиђеним у тач. 8, 9 10 претходног члана старешина надлежан за доношење акта о престанку службе дужан је донети такав акт у року од шездесет дана рачунајући од дана пријема правоснажне пресуде.

О молби активног подофицира, официра и војног службеника за престанак службе решава државни секретар за послове народне одбране, односно старешина кога он овласти.

Члан 157

Државни секретар за послове народне одбране може решити да се активни подофицир и официр задржи на служби у сталном саставу и пошто наврши године живота из тачке 2 члана 155 ако је то у интересу службе, а активни подофицир, официр и војни службеник у случају из тачке 1 члана 155 само по престанку односног лица.

Државни секретар за послове народне одбране може решити да се активни подофицир, официр или војни службеник који се налази на боловању задржи у служби до две године од дана почетка боловања, а у случају кад је боловање или лечење проузроковано озледом, повредом или болешћу добијеном у рату или у служби или у вези са службом — до три године.

Генералу армије и генералу служба у сталном саставу Југословенске народне армије може престати само из разлога наведених у тач. 7, 8, 9 и 10 члана 155 овог закона.

Члан 158

Ако у случају престанка службе на основу тач. 8 и 9 члана 155 овог закона правоснажна пресуда буде поништена у обновљеном поступку или у поступку по захтеву за заштиту законитости, сматраће се да служба у сталном саставу није ни престајала.

Члан 159

Служба у сталном саставу Југословенске народне армије не може престати из разлога наведених у тач. 2, 5 и 6 члана 155 овог закона лицу које се налази на

боловању или лечењу дужем од седам дана као и трудној жени и мајци до навршених осам месеци по порођају.

Члан 160

Активном подофициру, официру и војном службенику за кога је донет акт о престанку службе, служба престаје разрешењем од дужности.

Активни подофицир, официр и војни службеник мора бити разрешен од дужности у року од месец дана рачунајући од дана кад је његов непосредни старешина примио акт о престанку службе.

Посебним прописима које доноси државни секретар за послове народне одбране може бити предвиђен и други рок за разрешење од појединих дужности.

Служба у сталном саставу рачуна се до дана разрешења од дужности. Изузетно, у случају престанка службе на основу тач. 8, 9 и 10 члана 155 овог закона служба у сталном саставу рачуна се до дана када је донет акт о престанку службе.

Члан 161

У случају престанка службе на основу тач. 2 до 6 члана 155 овог закона, лицу које није стекло право на пензију, а које има стручну спрему само за вршење војне службе, даће се по његовом захтеву могућност да се оспособи за вршење друге службе, на терет предрачуна Државног секретаријата за послове народне одбране.

Оспособљавање за другу службу по претходном ставу може трајати најдуже три године, а изузетно ако није завршено у том року без кривице односног војног лица, може се продужити до пет година.

Ближе прописе о оспособљавању лица из овог члана за другу службу доноси државни секретар за послове народне одбране.

2. ГУБЉЕЊЕ ЧИНА И КЛАСЕ

Члан 162

Војно лице губи чин односно класу:

- 1) ако изгуби држављанство Федеративне Народне Републике Југославије;
- 2) ако буде кажњено дисциплинском казном губитка чина односно класе;
- 3) ако буде осуђено на казну затвора у трајању дужем од дванаест месеци или на казну строгог затвора;

4) ако самовољно напусти дужност или неоправдано изостане са службе петнаест дана и више.

Акт о губитку чина односно класе на основу тач. 1, 3 и 4 овог члана доноси старешина надлежан за унапређење.

Члан 163

Резервни официр и резервни војни службеник VII до I класе може изгубити чин односно класу и по пресуди суда част за резервне официре и војне службенике, ако својим поступцима штети углед резервног официра односно војног службеника.

Члан 164

Лице које изгуби чин односно класу губи сва права која су везана за чин односно класу.

Лицу које је изгубило чин односно класу може Врховни командант за осведечену храброст у рату или за друге ратне заслуге вратити изгубљени чин односно класу, а у миру — ако својим залагањем покаже да то заслужује и ако дело због кога је изгубило чин односно класу није извршило из нечасних побуда.

Члан 165

Ако у случају губитка чина односно класе на основу члана 162 тач. 2 и 3 овог закона правоснажна пресуда буде поништена у обновљеном поступку или у поступку по захтеву за заштиту законитости, сматраће се да чин односно класа није био ни изгубљен.

Г Л А В А X

МАТЕРИЈАЛНО И ФИНАНСИСКО ПОСЛОВАЊЕ У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ НАРОДНОЈ АРМИЈИ

Члан 166

Материјална и финансиска средства која су потребна Југословенској народној армији обезбеђују се савезним буџетом.

Члан 167

Материјално и финансиско пословање у Југословенској народној армији врши се на основу посебне уредбе коју доноси Савезно извршно веће.

Г Л А В А XI

ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 168

Предмети за признавање чинова или класа који су у раду а још нису окончани, расправиће се по прописима који су важили пре ступања на снагу овог закона.

Покретање поступка за признавање чинова или класа по претходном ставу може се вршити најдуже у року од једне године од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 169

Активни подофицири који су ступили у Југословенску армију до 15 маја 1945 године, као и они који су се на дан 6 децембра 1946 године налазили у Југословенској армији као подофицири могу, изузетно од одредаба члана 45 тачка 4 и члана 50 тачка 4 овог закона, бити произведени у чин потпоручника ако су завршили 4 рзрета средње школе са положеним нижим течајним испитом, за случај да је такав испит прописан, или ако имају равну стручну спрему. Уз исте услове ти подофицири могу, изузетно од одредаба члана 56 тачка 3, бити произведени за војне службенике VII класе.

Члан 170

Активни подофицир који се на дан ступања на снагу овог закона затекне у чину водника I класе, односно старијег водника поморства или морнаричко-техничке елужбе, а није положио испит за чин водника I класе односно за чин старијег водника поморства или морнаричко-техничке службе изузетно од одредбе члана 74 овог закона полагаће испит, и то:

- 1) водник I класе — за чин старијег водника;
 2) старији водник поморства и морнаричко-техничке службе — за чин старијег водника I класе поморства односно морнаричко-техничке службе.

Члан 171

Активни официр који се на дан ступања на снагу овог закона затекне у чину капетана или мајора а није положио испит за те чинове, изузетно од одребе члана 76 овог закона полагаће испит, и то:

- 1) капетан — за чин капетана I класе. Капетан који је завршио официрску школу свога рода односно службе са одличним успехом ослобађа се полагања овог испита;
 2) мајор — за чин потпуковника. Мајор који је завршио школу тактике Више војне академије или њој равну школу са одличним успехом ослобођава се од полагања овог испита.

Активни официр службе који је завршио средњу или вишу стручну школу или факултет који даје стручну спрему за службу у којој се налази, може положити односни испит из претходног става до краја испитног рока за 1956 годину. После тога рока полагаће испит из члана 76 став 4 овог закона.

Исто тако, изузетно од одредаба члана 76 овог закона официр службе који је завршио факултет који даје стручну спрему за службу у којој се налази и који се на дан ступања на свагу овог закона затекне у чину капетана I класе, а није положио испит за чин капетана, полагаће, до краја испитног рока за 1956 годину, испит за чин мајора по прописима који су досада били на снази. После тога рока полагаће испит из члана 76 став 4 овог закона.

Члан 172

Изузетно од одредаба члана 63 став 1 овог закона, активном официру службе који је завршио средњу или вишу стручну школу или факултет који даје стручну спрему за службу у којој се налази, признају се испити за чинове капетана односно мајора по прописима који су важали до дана ступања на снагу овог закона и испити из претходног члана као положени испит за чин капетана из члана 76 став 4 овог закона.

Активни официр службе чина поручника који је завршио средњу или вишу стручну школу или факултет који даје стручну спрему за службу у којој се налази, а до краја испитног рока за 1956 годину не положи испит за чин капетана по прописима који су важали до ступања на снагу овог закона, дужан је да положи испит за чин капетана службе из 76 став 4 овог закона.

Активном официру службе који се на дан ступања на свагу овог закона затекне у чину потпуковника или вишем признаје се испит за чин капетана из члана 76 став 4 овог закона као положен, ако има средњу или вишу стручну школу или факултет који даје стручну спрему за службу у којој се налази.

Члан 173

Активни војни службеник који се на дан ступања на свагу овог закона затекне у XI, X, IX, VIII, VII, VI, V, IV или III класи, а није положио испит ни за једну класу за коју је по дотадашњим прописима био одређен испит не може бити унапређен у наредну вишу класу док не положи стручни испит из члана 59 овог закона.

Активном војном службенику који је по досадашњим прописима положио испит за X, VII, V или III класу или који тај испит положи до краја испитног рока за 1956 годину, признаје се тај испит као стручни испит из члана 59 овог закона.

Активном војном службенику који се на дан ступања на снагу овог закона затекне у II или I класи, признаје се стручни испит из члана 59 овог закона као положен, ако има средњу или вишу стручну школу или факултет који даје стручну спрему за службу у којој се налази.

Одредбе овог члана, примениће се на војне службенике који буду унапређени по одредби члана 176 овог закона тако, што ће се сматрати да су се на дан ступања на снагу овог закона затекли у класи у коју буду по тој одредби унапређени.

Члан 174

Одредбе члана 75 став 3 овог закона неће се примењивати на официре служби који су ступили у Југословенску армију до 15 маја 1945 године. Ти официри могу бити унапређени до закључно чина пуковника без обзира на стручну спрему, ако испуњавају остале услове предвиђене овим законом.

Активни официри службе и војни службеници са високом стручном спремом, који су били произведени после 19 априла 1952 године у чин потпоручника односно у VII класу војног службеника, унапређују се даном ступања на снагу овог закона у чин поручника односно у VI класу војног службеника ако већ нису унапређени. Таквим официрима и војним службеницима време проведено у чину потпоручника односно у VII класи признаје се као време проведено у чину поручника односно VI класи.

Члан 176

Активни војни службеник унапређује се даном ступања на свагу овог закона у ону класу у коју би био унапређен да је у појединим класама провео време предвиђено у члану 77 овог закона, рачунајући као да је почео службу, и то: војни службеник са нижом стручном спремом од XII класе, са средњом стручном спремом од IX класе, са вишом стручном спремом од VII класе, са високом стручном спремом од VI класе.

Изузетно, војни службеник са нижом односно средњом стручном спремом који је у Југословенску армију ступио до 15 маја 1945 године унапређује се даном ступања на снагу овог закона у ону класу у коју би био унапређен да је у појединим класима провео време предвиђено у члану 77 овог закона, рачунајући као да је почео службу и то: војни службеник са нижом стручном спремом од IX класе, а војни службеник са средњом стручном спремом од VII класе.

Као време проведено по ст. 1 и 2 овог члана признаје се и време проведено у чиновима подофицира, а онима који су у Југословенску армију ступили пре 15 маја 1945 године и све време проведено у Југословенској армији.

Ако се војни службеник који нема завршену средњу, вишу или високу школу већ налази у класи вишој од оне у коју би био унапређен по ст. 1 или 2 овог члана, задржава класу коју има и не унапређује се док по укупним годинама службе из члана 77 овог закона не стекне право на унапређење у наредну класу.

На унапређење из овог члана изузетно неће се примењивати одредба члана 72 став 1 овог закона.

Члан 177

Изузетно од одредбе члана 78 овог закона, војни службеник са нижом стручном спремом који је ступио у Југословенску армију до 15 маја 1945 године може напредовати до IV класе, ако испуњава услове предвиђене у члану 77 овог закона.

Члан 178

Војни обвезник који је у Народноослободилачком рату био на официрској дужности, а није преведен у резервни састав Југословенске народне армије

као резервни официр, може бити произведен за резервног официра у чин према дужностима које је вршио за време рата, ако у року од годину дана по ступању на снагу овог закона поднесе доказе о дужностима које је вршио.

Члан 179

Лица која су на дан 1 јула 1952 године била војни службеници Управе државне безбедности биће преведена у резервни састав Југословенске народне армије:

- 1) као војни службеници, ако имају стручну спрему за службу у коју се преводе;
- 2) као подофицири, највише са чином старијег водника, ако не испуњавају услове из претходне тачке, а оспособљени су за службу у рату;
- 3) као официри са одговарајућим чином ако су завршила школу за резервне официре а нису била произведена у чин резервног потпоручника зато што су у међувремену била преузета за војне службенике Управе државне безбедности, или ако су у Народноослободилачком рату била на официрским дужностима.

Члан 180

Лица која су у служби Народне милиције стекла официрске чинове по Закону о Народној милицији биће преведена у резервни састав Југословенске народне армије са чином који су на дан ступања на снагу овог закона имала у Народној милицији.

Лица која су у служби Народне милиције до дана ступања на снагу овог закона стекла подофицирске чинове, по Закону о Народној милицији, биће преведена у резервни састав Југословенске народне армије, и то млађи водници са чином водника, водници са чином водника I класе и старији водници са чином водника.

Члан 181

Активни и резервни подофицири који се на дан ступања на снагу овог закона затекну у чину млађег водника постају тим даном активни односно резервни водници.

Изузетно, рочни подофицири у чину млађег водника задржавају тај чин до отслужења војног рока, када постају резервни водници.

Овлашћује се државни секретар за послове народне одбране да доноси прописе за извршење овог закона, уколико овим законом није одређено да их доноси Врховни командант или Савезно извршно веће.

Прописе о обезбеђењу државних граница Федеративне Народне Републике Југославије на копну и мору од стране граничних јединица и других државних органа доноси Савезно извршно веће, а правила службе граничних јединица Врховни командант.

Члан 183

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о служби у Југословенској армији од 26 јула 1946 године као и сви други прописи који су у супротности са одредбама овог закона.

Члан 184

Овај закон ступа на снагу тридесетог дана од дана објављивања у „Службеном листу ФНРЈ“.

